

Traduccions del català al serbi i del serbi al català

Pau Bori

Katedra za iberijske studije Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu
Departament d'Estudis Ibèrics de la Facultat de Filologia de la Universitat de Belgrad
paubori@gmail.com

Resum

La relació literària entre el serbi i el català es caracteritza per les poques traduccions existents entre les dues llengües al llarg de la història. En els darrers anys, però, han augmentat les traduccions del català al serbi i —en menor mesura— en la direcció inversa. L'esforç entusiasta dels traductors, les trobades d'escriptors i els programes institucionals de difusió de la cultura catalana a l'estranger han impulsat els intercanvis literaris entre les dues cultures.

S'han publicat un total de catorze llibres de literatura catalana en serbi i, en diverses revistes literàries sèrbies, han aparegut una cinquantena de traduccions de poemes o fragments d'obres d'autors catalans. De literatura sèrbia en català, només hi ha sis llibres traduïts però hi ha un nombre molt més significatiu de traduccions publicades en revistes literàries o a la xarxa.

Paraules clau: traducció català-serbi; traducció serbi-català; intercanvis literaris.

Abstract

The literary relationship between Serbia and Catalonia is characterized by the small amount of translated works throughout history. In recent years, however, important increase in number of translations from Catalan to Serbian and to a lesser extent from Serbian to Catalan is seen. The enthusiastic efforts from the translators, meetings between writers and institutional programs to promote Catalan culture abroad played the main role in literary exchange between two cultures.

From Catalan to Serbian was published a total of fourteen books, and in several literary magazines appeared around fifty poems and fragments of different works by Catalan writers. Only six books were translated from Serbian to Catalan and the amount of translated work published in literary magazines or online is much more significant.

Keywords: translation Catalan-Serbian; translation Serbian-Catalan; literary exchanges.

Sumari

1. Introducció	4. Conclusions
2. Literatura catalana en serbi	5. Bibliografia
3. Literatura sèrbia en català	

1. Introducció

Els intercanvis literaris entre Sèrbia i els territoris de parla catalana són tan escassos com els contactes directes que hi hagut entre els dos pobles al llarg de la història. La relació entre serbis i catalans ha estat poc estreta, però no pas inexistent.

La famosa batalla de Kossovo de 1389 entre serbis i turcs otomans va inspirar la novel·la catalana d'autor anònim *Història de Jacob Xalabín*. Unes dècades abans, els almogàvers ja havien estat en contacte amb militars serbis i, entre 1307 i 1309, van provar d'assaltar tres vegades sense èxit el monestir serbi d'Hilandar, al mont Athos.

Entre 1735 i 1738, més de vint anys després de la Guerra de Successió, uns vuit-cents exiliats austriacistes —la gran majoria catalans— van ser traslladats a l'actual ciutat sèrbia de Zrenjanin, al nord de Belgrad, per fundar-hi la Nova Barcelona. La colònia catalana, però, va tenir una existència efímera.

De serbis als territoris catalans, en van arribar diversos centenars —integrats en les brigades internacionals iugoslaves— per lluitar a favor de la República durant la guerra civil espanyola. Avui dia hi ha una petita diàspora sèrbia a Catalunya, concentrada sobretot a Barcelona i els seus voltants.

Com que els lligams entre Sèrbia i Catalunya han estat bastant rars, la desconeixença mútua és l'element definitori de la seva relació. En general, les visions que es tenen de l'altre país són inexactes, fonamentades sovint en prejudicis i clixés.

En l'àmbit literari, tot just en els darrers anys s'han començat a traduir amb certa regularitat algunes obres entre les dues llengües. De fet, no han aparegut traductors capaços d'escriure versions directes fins fa ben pocs anys. En conjunt, el nombre de traduccions del català al serbi duplica les publicades en la direcció inversa.

Si Sèrbia ha tingut pocs intercanvis culturals amb Catalunya, Montenegro —país que comparteix llengua i tradició literària amb Sèrbia— encara n'ha tingut menys. El català no s'estudia a Montenegro, cap traducció del català ha aparegut publicada en aquest petit país balcànic i tampoc no hi ha cap llibre d'un autor montenegrí traduït a casa nostra.

Així doncs, aquest article se centrarà en les relacions literàries entre Sèrbia i els Països Catalans. En un primer bloc es repassaran les traduccions del català al serbi, mentre que a continuació es presentarà la recepció de la literatura sèrbia en català. A l'apartat de conclusions, proposarem algunes iniciatives per augmentar les traduccions entre les dues llengües. A l'última part de l'article hi apareix una extensa bibliografia dels intercanvis literaris entre les cultures catalana i sèrbia.

2. Literatura catalana en serbi

El públic lector serbi va haver d'esperar fins al tombant dels segles xx i xxi per tenir l'oportunitat de conèixer alguns dels grans autors de la literatura catalana. Al llarg de tota la passada centúria no tenim notícia de cap traducció del català a Sèrbia, llevat de la versió de *La plaça del Diamant* publicada el 1998. En canvi, amb el nou

segle, han augmentat considerablement tant les traduccions literàries del català al serbi com els intercanvis personals entre escriptors de les dues cultures.

Els ajuts econòmics per a la traducció de l'Institut Ramon Llull —i, amb anterioritat, de la Institució de les Lletres Catalanes i el govern balear—, han estat determinants per a la traducció de llibres catalans a Sèrbia. Un altre factor clau que ha fet augmentar la recepció de la literatura catalana ha estat la vinculació personal d'escriptors i traductors serbis amb els territoris de parla catalana.

2.1. Prosa catalana en serbi

L'aparició de la versió sèrbia de *La plaça del Diamant* s'explica, en bona part, per la història familiar de la traductora, Silvia Monrós, escriptora sèrbia d'origen català. Monrós va néixer a l'Argentina, filla d'un matrimoni barceloní exiliat. Ben aviat, es va traslladar a Belgrad, però no va oblidar la llengua familiar. Sèrbia va descobrir la Colometa de la mà de Monrós en un dels moments més complicats de la seva història recent. *La plaça del Diamant* sortia publicada en temps de sancions internacionals i penúries, uns mesos abans del bombardeig de l'OTAN el març de 1999. Potser aquest cert paral·lelisme entre el context de la novel·la i la situació del país va fer que *La plaça del Diamant* tingués aleshores una recepció notable entre el públic serbi.

El 2003 coincidien a les llibreries sèrbies tres noves novel·les catalanes, totes tres d'autors mallorquins i publicades per l'editorial Paideia de Belgrad. Aquesta irrupció d'obres d'autors insulars respon a dos motius. Primer, perquè Paideia —editorial en alça gràcies als èxits de vendes dels llibres de Coelho en serbi— volia enriquir el catàleg amb obres clàssiques de la literatura europea. Segon, perquè un programa d'ajuts del govern balear va ajudar a finançar les traduccions. Aleksandar Grujičić va seleccionar i traduir del català les tres novel·les: *El llibre de les bèsties* de Ramon Llull, *Bearn o La sala de les nines* de Llorenç Villalonga i *El mar* de Blai Bonet. El tiratge de cadascun dels llibres va ser de 2.000 exemplars, la gran majoria dels quals s'han venut, segons informa l'editor de Paideia, Petar Živadinović.

Per aquella època, es produïen dos fets que van impulsar encara més la projecció de la literatura catalana a Sèrbia. D'una banda, l'escriptor i traductor serbi Igor Marojević tornava a Belgrad després d'uns anys de formació a Barcelona, on va descobrir els grans autors de la literatura catalana. D'altra banda, l'Institut Ramon Llull decidia obrir, a partir del curs acadèmic 2005-2006, un lectorat de català a la universitat de Belgrad, que es convertirà en una escola de nous traductors.

Marojević va impulsar i escriure el pròleg de la traducció de *Benzina* de Quim Monzó al serbi, a cura del traductor d'origen albanès afincat a Barcelona Gani Jakupi. Després, Marojević va traduir *El quadern gris* de Josep Pla. Ambdós llibres van ser publicats per l'editorial Alexandria Press, on aleshores treballava Marojević.

Quan més endavant Marojević, es va incorporar a l'editorial Laguna, no va deixar de traduir alguns dels escriptors catalans contemporanis més importants. De moment, Laguna ha publicat, per ordre d'aparició: *Camí de Sirga* de Jesús Moncada, *El millor dels mons* de Quim Monzó i *El carrer de les Camèlies* de Mercè Rodoreda.

Per la seva banda, el lectorat de català de Belgrad ha estat l'impulsor de la publicació de dues novel·les —*Pedra de tartera* de Maria Barbal i *El violí d'Auschwitz* de M. Àngels Anglada— i del monogràfic de literatura catalana *Katalonska književnost* de la revista literària *Treći Trg* de Belgrad.

Finalment, cal destacar dues altres traduccions en prosa d'autors catalans: la traducció a través de l'espanyol de *La Filla del Gangues* d'Asha Miró i la versió inèdita del *Llibre de l'ordre de Cavalleria* de Ramon Llull a cura del medievalista serbi Siniša Zdravković.

2.2. Poesia catalana en serbi

L'únic llibre de poesia catalana publicat a Sèrbia és *Daleki Grad* [*La ciutat llunyana*] que pren el títol del poema de Màrius Torres inclòs a l'obra. Amb el subtítol d'*Antologija katalonske poezije egzila* [Antologia de poesia catalana d'exili], l'obra presenta una heterogènia selecció de poemes de 32 autors catalans, a cura de l'antòleg i traductor Jovan Horvat. Ordenades per ordre alfabètic del cognom del poeta, hi apareixen peces de Pere Serafí, Bonaventura Carles Aribau o Jacint Verdaguer, entremig de versions de poemes de Joan Vinyoli, Joan Brossa, Miquel Martí i Pol o cançons de Maria del Mar Bonet. Jordi Pàmias —un dels poetes antologats— va fer un petit recital de presentació de *Daleki Grad* a Belgrad en el marc de l'acte d'inauguració de l'Institut Cervantes a la ciutat el desembre de 2004.

D'altra banda, diferents revistes literàries sèrbies han publicat en els darrers anys traduccions de peces de poetes catalans, des d'Ausiàs March i Jacint Verdaguer fins a Vicent Andrés Estellés o Enric Casasses, entre molts d'altres.

2.3. Teatre català en serbi

La traducció d'un fragment d'*Ai, homes!* de Sergi Belbel dins la revista monogràfica *Katalonska književnost* és l'únic text dramàtic català publicat en serbi. El fragment va ser portat a escena en català, amb subtítols en serbi, per un grup d'estudiants de català de la universitat de Belgrad el maig de 2008.

La posada en escena d'una altra obra de Belbel, *Mòbil*, està tenint un èxit remarkable. Es representa en un dels teatres més importants de Belgrad, el «Beogradsko Dramsko Pozoriste», des del novembre de 2008 fins a l'actualitat (gener de 2011), a raó d'entre una i tres representacions mensuals. La urbanitat i modernitat de *Mòbil* —representada en serbi a partir d'una traducció indirecta— ha quallat entre els amants del teatre de la capital.

D'altra banda, cal mencionar la posada en escena en català amb subtítols en serbi de *Búfals* de Pau Miró el maig de 2009, a càrrec d'un grup d'estudiants de català de la universitat de Belgrad.

2.4. Trobades literàries a Sèrbia

Gràcies a la consolidació del lectorat de català a Sèrbia, els escriptors Francesc Serés, Enric Casasses, Alfred Bosch i Ignasi Riera han impartit seminaris a la uni-

versitat de Belgrad, s'han reunit amb literats serbis i, en els casos de Serés i Casasses, han fet lectures públiques i han vist traduïdes al serbi algunes de les seves creacions.

Entre els intercanvis d'escriptors, cal destacar també la Trobada entre 5 joves poetes mallorquins i un valencià vinculats al col·lectiu Pèl Capell amb l'associació de joves poetes serbis Treći Trg a Belgrad el març de 2009. Al llarg de la Trobada, a banda de recitals conjunts entre poetes de les dues llengües, es va celebrar un taller de traducció a la Facultat de Filologia de la ciutat. Cada autor va seure amb un grup de 4 o 5 estudiants de català que prèviament ja havia treballat els poemes a traduir. Tots els grups comptaven, a més, amb l'assessorament d'un traductor expert o poeta serbi a l'hora d'elaborar la versió definitiva dels poemes. Una dotzena dels poemes traduïts al taller van sortir publicats en la secció de poesia del monogràfic de literatura catalana *Katalonska književnost*.

3. Literatura sèrbia en català

Malgrat que la literatura sèrbia s'ha publicat en català amb comptagotes, tenim si més no traducció catalana d'algunes de les obres més fonamentals de la tradició literària sèrbia contemporània. La primera versió catalana d'una peça sèrbia es remunta a finals del segle XIX, mentre que la resta de traduccions han aparegut en les darreres dues dècades. L'última guerra a Bòsnia i Hercegovina (1992-95) va propiciar un tímid creixement de l'interès de les editorials catalanes per la literatura sèrbia.

3.1. Prosa sèrbia en català

Arran d'una situació política adversa, les lletres sèrbies —com les catalanes— van viure una època de transició llarga i complicada entre l'esplendor literari medieval i un prolífic període contemporani.

Durant els més de quatre segles d'ocupació otomana (entre el XV i el XIX), l'única literatura possible a Sèrbia fou l'oral. En aquella època, sorgiren milers de poemes —des de poesia èpica o amorosa fins a còmica i eròtica—, contes, anècdotes i proverbis, transmesos de boca en boca generació rere generació. Bona part de tot plegat fou recollit al segle XIX pel folklorista i lingüista Vuk Karadžić (1787-1864), el geni que va normativitzar la llengua sèrbia. Les seves compilacions van tenir una recepció excel·lent i immediata a Europa, amb traduccions de Goethe a l'alemany, Lamartine al francès, Walter Scott a l'anglès o Puxkin al rus.

Llevat d'una traducció indirecta d'una poesia popular de finals del segle XIX (vegeu l'apartat 3.2), la rica tradició oral sèrbia no va arribar a Catalunya fins al 2009 amb l'antologia *El Destí i altres contes dels Balcans*. Publicada amb il·lustracions dins una col·lecció infantil, l'obra inclou tant contes de fades i faules com històries satíriques.

El llibre d'un autor serbi amb una millor acollida a casa nostra és *El pont sobre el Drina* d'Ivo Andrić (1892-1975). De la traducció de Sió Capdevila i Slavica Bursać, n'han sortit quatre edicions: a Edicions 62 (1994 i 1999), Cercle de Lectors (1996) i labutxaca del Grup 62 (2009).

Nascut en una família d'origen serbi de Bòsnia i Hercegovina, Ivo Andrić —premi Nobel de Literatura el 1961— és considerat l'escriptor iugoslau més important. Ha estat traduït a més d'una cinquantena d'idiomes.

Quan *El pont sobre el Drina* va aparèixer per primera vegada en català, els editors la presentaven com una obra clàssica i imprescindible per entendre la tragèdia dels Balcans dels noranta. En efecte, la novel·la d'Andrić pot ser un excel·lent instrument per donar una mica de llum a la complexitat i a les turbulències històriques dels Balcans, però no d'una manera explícita o propagandística, sinó a través de la força mitificadora del seu univers literari. Andrić va ser, a més, un d'aquests grans creadors que es va avançar al seu temps i, en certa manera, ja va anunciar el drama que viuria Bòsnia a finals del segle passat.

A banda de les bones vendes i el ressò en alguns mitjans de comunicació d'*El pont sobre el Drina*, la novel·la i el seu autor han estat llegits i estudiats al desaparegut Departament de Filologia Eslava de la universitat de Barcelona. L'obra va ser lectura obligatòria des de finals dels noranta fins al curs 2002-2003 de l'assignatura «Introducció a les literatures eslaviques». Després —i fins a l'any acadèmic 2008-2009—, figurava entre les lectures recomanades a «Introducció a les literatures eslaviques II».

Hi ha també una traducció catalana d'un llibre de Danilo Kiš (1935-1989), l'autor iugoslau més traduït després d'Andrić. El seu recull de relats *Una tomba per a Boris Davidović* s'ha convertit en un valuós llegat literari sobre algunes de les grans tragèdies del segle xx: la guerra contra els nazis, l'holocaust i el totalitarisme estalinista.

D'un altre dels grans escriptors serbis de la passada centúria, Milorad Pavić (1929-2009), en tenim traduïda la seva obra capital, *Diccionari Khàzar*, que es va convertir el 1989 en el primer llibre d'un autor serbi publicat mai en català. Pavić era aleshores un escriptor en voga al món literari europeu i, fins i tot, se'l considerava aspirant al premi Nobel de Literatura. Aquest fet sense dubte va motivar la traducció de la seva novel·la més famosa, considerada un exponent de la narrativa hipertextual.

Finalment, cal assenyalar la publicació de *La neu i els gossos*, una novel·la sobre l'horror de la guerra de Bòsnia de Vidosav Stevanović (1942). El llibre va sortir en català el 1994, fruit de l'allau de notícies que aleshores arribaven a casa nostra del conflicte bèl·lic als Balcans.

3.2. Poesia sèrbia en català

Segurament sense conèixer l'origen exacte del poema, Josep Carner es va convertir en el primer traductor d'una peça literària sèrbia a la nostra llengua. Es tracta d'una cançó d'origen popular apareguda a la revista *L'Aureneta* el 1896. A la rúbrica hi figurava «Literatura Eslava». El títol era 'La nina y el peix', a sota del qual s'hi llegia: «(Traduït)» i al peu del poema: «Enrich», un dels pseudònims segurs del Carner de *L'Aureneta*.

N'hem tingut notícia gràcies a una comunicació encara inèdita de la catalanòfila sèrbia Hristina Vasić presentada a les «Jornades Carner a l'Edifici Carner»

celebrades a Barcelona entre el 9 i el 11 de febrer de 2009. En la comunicació —elaborada sota el mestratge del professor Jaume Coll de la UAB—, Vasić explica que el poema pertany al cançoner serbi recopilat pel lingüista i folklorista Vuk Karadžić i que el poeta català el va conèixer a partir d'una versió castellana.

Molt més recents són dues iniciatives que han permès apropar-nos en català a la poesia sèrbia. D'una banda, Xavier Farré —poeta, traductor i professor de català a Polònia— ha publicat al seu *blog* poètic una trentena de versions catalanes de poemes en llengua sèrbia de diferents autors, entre els quals destaca un dels grans poetes serbis de tots els temps, Vasko Popa (1922-1991). També en aquest *blog* poètic trobem les úniques traduccions catalanes d'autors nascuts a Montenegro: Novica Tadić (1949) i Pavle Goranović (1973).

D'altra banda, fruit de dues Trobades entre poetes serbis del col·lectiu Treći Trg i catalans de Pèl Capell, la revista literària *Pèl Capell* va dedicar el seu número 12 íntegrament a una antologia de 12 poetes serbis contemporanis.

3.3. Teatre serbi en català

Duško Kovačević, el dramaturg serbi més internacional, té una sola obra publicada en català: la traducció d'*El professional* a través del francès de Jordi Galceran. Kovačević és conegut arreu del món no només per la dramaturgia sinó també per haver firmat el guió de la cèlebre pel·lícula *Underground* del realitzador serbi Emir Kusturica.

El professional va ser representada amb un èxit notable de públic al Teatre Nacional de Catalunya el 2005, amb Pep Anton Muñoz i Jordi Banacolocha en els papers protagonistes. L'obra es basa en el diàleg —a vegades surrealista— entre el nou cap d'una gran editorial de Belgrad i un agent secret iugoslau retirat que durant divuit anys havia tingut la missió de vigilar els moviments de l'ara nou editor, antic dissident polític.

3.4. Trobades literàries als Països Catalans

Després de la Primera Trobada entre poetes serbis del col·lectiu Treći Trg i catalans de Pèl Capell a Belgrad, els dos grups poètics es van tornar a reunir a Mallorca al setembre de 2009. Durant aquesta Segona Trobada, els poetes de les dues llengües van celebrar múltiples recitals conjunts per l'illa i van compartir tertúlies literàries.

Just un any després, el PEN català va dedicar la commemoració del «Dia del Traductor» a Barcelona a la literatura sèrbia. L'acte va reunir en una taula rodona traductors de les dues llengües i, a continuació, es va celebrar un recital de poesia sèrbia actual, tant en versió original com en traducció catalana.

4. Conclusions

La relacions entre les cultures catalana i sèrbia són avui dia les millors de tota la seva història, malgrat no ser ni de bon tros gaire profuses. En els darrers anys

han augmentat les traduccions del serbi al català i, en menor proporció, en la direcció inversa.

A mesura que hi hagi més connexions entre les dues cultures —a través de la música, el cinema, les arts escèniques o els mitjans de comunicació de massa—, també hi haurà més interès per descobrir les literatures respectives.

De tota manera, per mantenir les relacions literàries entre les dues llengües, és imprescindible que en un futur les institucions catalanes mantinguin els programes de suport econòmic a la traducció i que es consolidin els intercanvis entre escriptors i editors de les dues literatures. També seria convenient oferir la possibilitat d'estudiar serbi a Catalunya, aprofitar les subvencions del govern de Belgrad per traduir autors serbis en català i publicar un diccionari bilingüe català-serbi i serbi-català.

5. Bibliografia

5.1. Literatura catalana en serbi

Llibres

- ANGLADA, Maria Àngels (2009). *Violina iz Aušvica (El violí d'Auschwitz)*. Traducció de Jelena Petanović i Pau Bori. Belgrad: Dereta.
- BARBAL, Maria (2009). *Kamen iz odrona (Pedra de tartera)*. Traducció de Hristina Vasić. Belgrad: Arhipelag.
- BONET, Blai (2003). *More (El mar)*. Traducció de Aleksandar Grujičić. Belgrad: Paideia.
- Daleki grad: antologije katalonske poezije egzila (La ciutat llunyana: Antologia de poesia catalana d'exili)*. Traducció i antologia de Jovan Horvat. Belgrad: Alexandria Press, 2003.
- LLULL, Ramon (2003). *Knjiga o zverima (El llibre de les bèsties)*. Traducció d'Aleksandar Grujičić. Belgrad: Paideia.
- MIRÓ, Asha (2006). *Kći Ganga (La filla del Ganges)*. Traducció indirecta de Sandra Nesović. Belgrad: Alfa Narodna Knjiga.
- MONCADA, Jesús (2007). *Srušeni grad (Camí de Sirga)*. Traducció d'Igor Marojević. Belgrad: Laguna.
- MONZÓ, Quim (2004). *Benzin (Benzina)*. Traducció de Gani Jakupi. Belgrad: Alexandria Press.
- (2008). *Svet najboljih od svih (El millor dels mons)*. Traducció d'Igor Marojević. Belgrad: Laguna.
- PLA, Josep (2005). *Sivi Dnevnik (El quadern gris)*. Traducció d'Igor Marojević. Belgrad: Alexandira Press.
- RODOREDA, Mercè (1998). *Dijamantski Trg (La plaça del Diamant)*. Traducció de Sílvia Monrós-Stojaković. Alfa Narodna Knjiga.
- (2009). *Ulica Kamelija (El carrer de les Camèlies)*. Traducció d'Igor Marojević. Belgrad: Laguna.
- VILLALONGA, Llorenç (2003). *Bearn ili soba s lutkama (Bearn o La sala de les nines)*. Traducció d'Aleksandar Grujičić. Belgrad: Paideia.

Traduccions publicades en revistes

- ALCOVER, Joan (2009). «Balanguera / La Balanguera». Traducció de Jordi Floriach. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.

- BARBAL, Maria (2009). «Kamen iz odrona». Fragment de la novel·la *Pedra de tartera*. Traducció de Hristina Vasić. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- BELBEL, Sergi (2009). «Ah... Ti muškarci». Fragment de l'obra *Ai, Homes!* Traducció de Tanja Miloševski. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- BERENGUER, Vicent (2007). «Enciklopedijska građa» (*Notes per a una enciclopèdia*), «Neznanom» (*A un déu desconegut*), «Mehanika ljubavi» (*La mecànica de l'amor*). Traducció d'Igor Marojević. *Mostovi* 138. Belgrad.
- CALDERS, Pere (2009). «Sutra u tri ujutru / Demà a les tres de la matinada». Traducció de Jelena Petanović. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- CASASSES, Enric (2007). «Fluorescentni kanarinci» (*Canaris fosforescents*). Traducció d'Igor Marojević. *Mostovi* 138. Belgrad.
- (2009). «17 godina» (*17 anys*), «Petnaest do (Tres quarts)», «Vaška i buva». Traducció de Silvija Monros-Stojaković. *Polja* 138. Novi Sad. (Setembre-octubre).
- (2009). «Amerika/America» i «Kuće u mojoj ulici / Les cases del meu carrer». Traducció de Jelena Petanović. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- ESTELLÉS, Vicent Andrés (2009). «Ljubavnici / Els amants» i «Svijet je lijep / El món és bell». Traducció de Pau Sanchis i Nikola Vuletić. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- FULLANA, Joan (2009). «Strast / Passió». Traducció d'estudiants de català de Belgrad. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- FUSTER, Joan (2009). «Srašni sudovi (59)». Antologia del llibre *Judicis finals*. Traducció de Pau Sanchis i Nikola Vuletić. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- GALCERAN, Jordi (2009). «Metod Gronholm». Fragment de l'obra *Mètode Grönholm*. Traducció de Hristina Vasić i Milica Inosavljević. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- IGELMO, Àngel (2009). «Moja zemlja su reči / La meva terra són les paraules». Traducció d'estudiants de català de Belgrad. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- LLULL, Ramon (2009). «Knjiga o viteškom redu» i «Knjiga o prijatelju i voljenom». Fragments del *Llibre de l'ordre de cavalleria i Llibre d'amic e amat*. Traducció de Siniša Zdravković. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- MARCH, Ausiàs (2009). «Jedra i vetrovi...». Fragment de «Ves e vents...» Traducció de Siniša Zdravković i Milica Gođevac. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- MARTÍNEZ GRIMALT, Joan Tomàs (2009). «Obavija me rub planinskog venca / Mare d'aresta m'estreny». Traducció d'estudiants de català de Belgrad. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- MOLINER, Empar (2009). «Naučite da degustirate vina / Aprengui a tastar vins». Traducció d'estudiants de català de Belgrad. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- MONCADA, Jesús (2007). «Srušeni grad». Fragment de la novel·la *Camí de Sirga*. Traducció d'Igor Marojević. *Mostovi* 138. Belgrad.
- (2009). «Srušeni grad». Fragment de la novel·la *Camí de Sirga*. Traducció d'Igor Marojević. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- MONZÓ, Quim (2007). «Poverenje/La fe», «Požrtovanje / La immolació» i «Pigmalion / Pigmalión». Traducció d'Igor Marojević. *Mostovi* 138. Belgrad.
- (2009). «Zašto se kazaljke na satu okreću... / Per què les agulles del rellotge...» i «Snaga volje / La fe». Traducció de Danilo Drašković. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- PLA, Josep (2009). «Sivi dnevnik». Fragment d'*El quadern gris*. Traducció d'Igor Marojević. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- PONS ALORDA, Jaume C. (2009). «Novembar / Novembre». Traducció d'estudiants de català de Belgrad. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.

- RAIMON (2009). «Recimo ne / Diguem no» i «Dolazim iz tišine / Jo vinc d'un silenci». Traducció de Jordi Floriach. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- RODOREDÀ, Mercè (2009). «Dijamantski trg». Fragment de *La plaça del Diamant*. Traducció de Silvija Monros-Stojaković. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- SERÈS, Francesc (2009). «Cena / El preu». Traducció de Jelena Petanović. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- SIF, Pau (2009). «Čekam te sam / T'espere sol». Traducció d'estudiants de català de Belgrad. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- VADELL, Pau (2009). «Nemuštost tela / El silenci dels cossos». Traducció d'estudiants de català de Belgrad. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- VERDAGUER, Jacint (2009). «Plus ultra». Traducció de Jelena Petanović. *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.

Teatre

Posades en escena

- BELBEL, Sergi. *Ah... Ti muškarci*. Fragment de l'obra *Ai, Homes!* Direcció: Hristina Vasić. Traducció de Tanja Miloševski. Pančevo: Gradska Biblioteka Pančevo, 28/05/2008.
- *Mobilni (Mòbil)* Direcció: Katarina Vraželić Traducció indirecta de Tamara Kostić - Pahnoglu. Belgrad: Beogradsko Dramske Požoriste, 2008-2011. Primera representació: 08/11/2008.
- MIRÓ, Pau. *Bufali (Búfals)*. Direcció i traducció: Hristina Vasić. Belgrad: Kulturni Centar Grad, 10/05/2009.

Articles

- BORI, Pau (2009). «Kratka istorija katalonske književnosti». *Katalonska književnost. Treći Trg* 13-14. Belgrad.
- MAROJEVIĆ Igor (2007). «Ironija malih naroda». *Mostovi* 138. Belgrad.

Trobades internacionals

- Primera Trobada dels col·lectius poètics Pèl Capell i Treci Trg, organitzat per Treci Trg en col·laboració amb el lectorat de català de la universitat de Belgrad, del 20 al 22 de març de 2009 a Sèrbia.

5.2. Literatura sèrbia en català

Llibres

- ANDRIĆ, Ivo (1994). *El pont sobre el Drina (Na Drini cuprija)*. Traducció de Slavica Bursać i Sió Capdevila. Barcelona: Edicions 62.
- El destí i altres contes dels Balcons*. Traducció i antologia de Pau Bori. Barcelona: PAMSA, 2009.
- KIŠ, Danilo (2003). *Una tomba per a Boris Davidović (Grobnica za Borisa Davidovića)*. Traducció de Simona Škrabec. Manresa: Angle.
- KOVAČEVIĆ, Duško (2005). *El professional (Profesionalac)*. Traducció del francès de Jordi Galceran. Barcelona: Proa/TNC.
- PAVIĆ, Milorad (1989). *Diccionari khàzar: versió masculina (Hazarski rečnik)*. Traducció de Francesc Prat i Jadranka Vrsalović. Barcelona: Columna.
- STEVANOVIĆ, Vidosav (1993). *La neu i els gossos (Trilogija o snegu i psima)*. Traducció del francès d'Helena Cots. Barcelona: La Campana.

Traduccions de poesia publicades en revistes o a la xarxa

- ANÒNIM (1896). «La nina y el peix». Traducció de l'espanyol d'Enrich (pseudònim de Josep Carner). *L'Aureneta*, II, 70, 3. Barcelona.
- BOGDANOVIĆ, Predrag. «Palimpsest». Traducció de Xavier Farré. *Abcd xavier farré*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://xavierfarreabcd.blogspot.com/>
- BOGNAR, Zoran. «Extinció del dia, el Llibre de l'Espai». Traducció de Xavier Farré. *Abcd xavier farré*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://xavierfarreabcd.blogspot.com/>
- BUDIMIR, Nevena (2009). «Plata viva/Živa», «El Forat/Rupa», «La puta sorda/Gluva kučka». Traducció de Hristina Vasić i Àngel Igelmo, Pau Bori i Jelena Petanović, Pau Sif i Boško Habuš. *Pèl Capell* 12. Calonge.
- DIJORDJEVIĆ, Milan. «Caminar i respirar». Traducció de Xavier Farré. *Abcd xavier farré*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://xavierfarreabcd.blogspot.com/>
- DOBRIČIĆ, Milan (2009). «A Dejan Matić/Dejanu Matiću», «Autopista/Autoput», «Bala/Metak». Traducció de Hristina Vasić i Àngel Igelmo, Pau Sif i Boško Habuš. *Pèl Capell* 12. Calonge.
- DRAGOLJOVIĆ, Dragan. «On ets?». Traducció de Xavier Farré. *Abcd xavier farré*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://xavierfarreabcd.blogspot.com/>
- GORANOVIĆ, Pavle. «Silenci». Traducció de Xavier Farré. *Abcd xavier farré*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://xavierfarreabcd.blogspot.com/>
- HALILOVIĆ, Enes (2009). «Prerudi/Preludijum», «La notícia que a Bagdad ha estat robada la falç més antiga/Na vijest da je u Bagdadu ukraden najstariji srp», «Llegenda de l'heroïn/Legenda o heroini». Traducció de Hristina Vasić i Àngel Igelmo. *Pèl Capell* 12. Calonge.
- HRISTIĆ, Jovan. «Fedre» i «Viatge sentimental al voltant de la meva cambra». Traducció de Xavier Farré. *Abcd xavier farré*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://xavierfarreabcd.blogspot.com/>
- JOVANOVIĆ, Vojislav (2009). «Cementiris/Groblja», «Terra geperuda/Grbava zemlja», «I vindrà la mort/Jer i smrt će doći». Traducció de Pau Sif i Boško Habuš. *Pèl Capell* 12. Calonge.
- KARANOVIĆ, Vojislav. «Postal». Traducció de Xavier Farré. *Abcd xavier farré*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://xavierfarreabcd.blogspot.com/>
- KOMADINA, Miloš (2009). «Un matí qualsevol / Obično jutro», «Les llums que no tinc / Svetlosti koje nemam», «Desitge / Poželim». Traducció de Pau Sif i Boško Habuš. *Pèl Capell* 12. Calonge.
- LALIĆ, Ivan V. «Amor fati» i «Passar llista als miralls». Traducció de Xavier Farré. *Abcd xavier farré*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://xavierfarreabcd.blogspot.com/>
- LAZIĆ, Radmila. «Partença». Traducció de Xavier Farré. *Abcd xavier farré*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://xavierfarreabcd.blogspot.com/>
- LIVADA, Raša (2009). «El desconegut / Neznamac», «Filípica dels orgullosos / Filipika gordih». Traducció de Pau Bori i Jelena Petanović. *Pèl Capell* 12. Calonge.
- MATIĆ, Dejan (2009). «A mi mateix/Samome sebi», «Treći trg», «Cansat de la poesia/Umor od poezije». Traducció de Pau Sif i Boško Habuš, Hristina Vasić i Àngel Igelmo, Pau Bori i Jelena Petanović. *Pèl Capell* 12. Calonge.
- MATOVIĆ, Petar (2009). «En el tall de la fulleta d'afaitar/Na oštrici brijanja», «Virus: Sèrbia/Virus: Serbia», «La deixalleria d'Europa/Deponija Evrope». Traducció de Hristina Vasić i Àngel Igelmo, Pau Sif i Boško Habuš, Pau Bori i Jelena Petanović. *Pèl Capell* 12. Calonge.
- NASTASIJEVIĆ, Momčilo. «Gris instant». Traducció de Xavier Farré. *Abcd xavier farré*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://xavierfarreabcd.blogspot.com/>

- PETROVIĆ, Milutin (2009). «El cigne mira, no mou el cap/Labud gleda, glavu ne pomera», «Només l'aire subsisteix, estimat meu/Vazduh jedino ostaje, dragi moji», «Encara, ell/Ponovo, on». Traducció de Hristina Vasić i Àngel Igelmo. *Pèl Capell* 12. Calonge.
- POPA, Vasko. «Vol lliure», «Recer dels poetes», «Cendres», «La passejada circular» i «Un número despistat». Traducció de Xavier Farré. *Abcd xavier farré*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://xavierfarreabcd.blogspot.com/>
- PRELEVIĆ, Branislav. «Vasko Popa». Traducció de Xavier Farré. *Abcd xavier farré*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://xavierfarreabcd.blogspot.com/>
- RADOVIĆ, Borislav (2009). «Una agulla a la boca/Igla u ustima», «Llit i mel/Mleko i med», «La vida del vi/Život vina». Traducció de Hristina Vasić i Àngel Igelmo. *Pèl Capell* 12. Calonge.
- RAIČKOVIĆ, Stevan. «Una barca endarrerida». Traducció de Xavier Farré. *Abcd xavier farré*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://xavierfarreabcd.blogspot.com/>
- RISTOVIĆ, Aleksandar. «Purgatori», «Comparació», «Algú altre», «El tacte de l'absència», «Conjectures», «La llum tremolosa de l'or» i «Felicitat». Traducció de Xavier Farré. *Abcd xavier farré*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://xavierfarreabcd.blogspot.com/>
- RISTOVIĆ, Ana. «Neu a les sabates». Traducció de Xavier Farré. *Abcd xavier farré*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://xavierfarreabcd.blogspot.com/>
- TADIĆ, Novica. «Un concepte». Traducció de Xavier Farré. *Abcd xavier farré*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://xavierfarreabcd.blogspot.com/>
- ŽIVANČEVIĆ, Nina. «Si». Traducció de Xavier Farré. *Abcd xavier farré*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://xavierfarreabcd.blogspot.com/>

Teatre

Posades en escena

- KOVAČEVIĆ Duško. *El professional (Profesionalac)*. Direcció: Magda Puyo. Traducció del francès de Jordi Galceran. Barcelona: Teatre Nacional de Catalunya. Primera representació: 14/04/05

Articles

- BORÍ, Pau. «Danilo Kiš». *Visat, la revista digital de literatura i traducció del PEN Català*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://www.visat.cat/literatura-universal-catala/cat/autor/127/38/serbi/danilo-ki.html>
- «Ivo Andrić». *Visat, la revista digital de literatura i traducció del PEN Català*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://www.visat.cat/literatura-universal-catala/cat/autor/128/38/serbi/ivoandri263.html>
- «Literatura popular sèrbia en català». *Visat, la revista digital de literatura i traducció del PEN Català*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://www.visat.cat/articles/cat.htm>
- «Serbi». *Visat, la revista digital de literatura i traducció del PEN Català*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://www.visat.cat/literatura-universal-catala/cat/38/serbi.html>
- IGELMO, Àngel (2009). «La poesia sèrbia: Una llacuna en el mapa poètic europeu». *Pèl Capell* 12. Calonge.
- MAROJEVIĆ, Igor. «Sense exotisme». *Visat, la revista digital de literatura i traducció del PEN Català*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://www.visat.cat/articles/cat.htm>
- MONRÓS, Silvia. «Places, ponts i altres fragments». *Visat, la revista digital de literatura i traducció del PEN Català*. Data d'accés: 27/01/2011. <http://www.visat.cat/espai-traductors/cat/traductor/216/1004/serbi/silvia-monros.html>

Trobades internacionals

Segona Trobada dels col·lectius poètics Pèl Capell i Trečí Trg, organitzat per Pèl Capell, del 3 al 6 de setembre de 2009 a Mallorca.

Dia del Traductor, «El llaut i la simbomba: traduir entre el serbi i el català», organitzat pel PEN Català el 17 de setembre de 2010 a l'Espai Mallorca de Barcelona.

5.3. Diccionaris i guies de conversa

BORI, Pau; PETANOVIĆ, Jelena (2007). *Sa katalonskim u svet*. Guia de conversa serbi-català. Belgrad: Agencija Matic.

MAŠIĆ, Tigran (2005). *Diccionari català-serbi*. Barcelona: Balkiber.